

Faktor ved Forstaaelsen af Fænomenerne, og navnlig er det jo indlysende, at den maa have en stor Indflydelse paa Mængden og Spændingen af de Vanddamp, der udvikles; thi de ville under forresten lige Forhold have ulige lettere ved at undvige fra høiere, end fra lavere liggende Krateraåbninger paa Grund af det mindre Modtryk, som Atmosfæren der udøver. Den kemiske og mikroskopiske Undersøgelse, som jeg har påbegyndt, vil nu vise, hvorvidt Produkterne fra de to Udbrudssteder ere kemisk forskellige, som jeg efter en foreløbig Undersøgelse har Grund til at antage og har omtalt i det Foregaaende.

3 Beretninger fra Island heb det i 1875, at Solfatarerne ved Krabla og Naumafjeld skulde have været mere virksomme efter, end før Udbruddene. Da jeg kender dem meget nøie fra min Undersøgelse i 1871, gennemgik jeg dem iaar paany, og derefter tror jeg bestemt at kunne benegte Rigtigheden af dette Udsagn. Det var ikke muligt at opdage den ringeste Forandring i de derværende Slamvulkaners Beliggenhed, Størrelse eller Dampudvikling, i Svovlleiernes Mængde eller i en forøget Svovlaffætning; alt befandt sig i samme Tilstand som for 5 Aar siden, og denne min Sagttagelse bekræftedes ogsaa af Cieren af Reykiahlid, der har det bedste Kjenndskab til dem.

3) Vulkanerne ved Myvatn.

Medens Sydlandets Vulkaner mange Gange ere blevne undersøgte og beskrevne af Fremmede, har man derimod kun i ringe Grad foretaget omfattende Undersøgelser af Vulkanpartierne ved Myvatn. Narfagen heril maa nærmest søges i deres fjerne Beliggenhed, den kostbare Rejsmaade, og at i den senere Tid, det vil sige i Løbet af omtrent halvandet hundrede Aar, er det kun Sydlandets Vulkaner, der have været virksomme. Paa Nordlandet har der saa at sige ikke været mere end et eneste Udbrud, nemlig i Partiet Ost for Myvatn, men saa varede det ogsaa til Sjengjæld næsten uafbrudt i 6 Aar fra 1724—1729 og fornyedes i 1748. Siden den Tid har denne Del af Landet været aldeles forskaanet for Vulkanudbrud lige til 1875, der ligesom forberedtes ved det stærke Jordskjælv i Husavik i 1872. Hvor mange og store Lavastrømme end Sydlandet har at opvise, gives der dog ingen Egn paa Island, der har en saa gennemgaaende vulkansk Karakter som Partiet Ost for Myvatn, der i saa Henseende gjerne kunde kaldes „Massiff“. Det er Nordlandets Brændpunkt, hvor over hundrede Vulkaner staa som tauske Vidner om Katastrofer, hvorom Historien ikke giver os den ringeste Oplysning. Selv om hine Udbrud i Begyndelsen af forrige Aarhundrede, der henregnes til nogle af de voldsomste paa Island, ere Efterretningerne dog yderst sparsomme, og et Par af de i Beretningerne omtalte Udbrudssteder er det allerede nu meget vanskeligt at gjenfinde.

Jeg ansaa det derfor vigtigst at foretage de nødvendige Opmaalinger som Grundlag for et Kort over denne Egn til bedre Forstaaelse af disse Udbruds Besskaffenhed og Omfang, samt paa Grund af den Forbindelse, de staa i til de nyeste Udbrud i 1875. Paa Kortet vil ses den uhyre Spalte, der i 1727 aabnede sig fra Nord til Syd paa den vestlige Side af Palagonitfjeldet Leirhnukur og fylgte et flere Mile langt Dalstrøg, der ligeledes gik i Nord og Syd, og som derved forvandlede til en Lava-Sø med Aflob mod Syd gennem snevne Kløfter. Paa denne Bei styrtede Strømmene flere Steder ned af lodrette, 30 Fod høie Bratninger, der nu have Udseende af forstenede Vandsalb, og sløb tilsidst ud i selve Myvatn, efterat have begravet Præstegaarden i Reykiahlid, men lod den tæt derved liggende Kirke staa urørt, omringet paa alle Sider af Lavastrømmen. Store Strækninger af frugtbart Land blev ved denne Leilighed for bestandig ødelagte. Ligesom i Dnyngjussjeldene vare Udbrudene her ledsagede af en Mængde Spalte-dannelser, der alle svare til de i det foregaaende nævnte Retninger, men efter en langttidig Maalesjot, og over hele det her omtalte Terrain, hvor alle Bjergryggen bestaa af Palagonit-Breccie, Dalene af Lava, kveiser det 2480 Fod høie Hlibarfjeld. Dette er hidtil blevet anset for at være en Palagonitdannelse ligesom de øvrige Bjerge, men viste sig ved nærmere Undersøgelse at bestaa af trakytiske Masser, der have en ældre Oprindelse end Palagoniten og høre til de mere sparsomt optrædende paa Island.

For Tiden er jeg nu beskæftiget med at udføre det omtalte Kort over denne Egn, ligesom ogsaa Lieutenant Caroc, efterat have faaet færdig det hermed følgende Kort over Aftka, arbejder paa et lignende over Myvatns Dræfi, der som de andre to er bestemt til at ledsage en Fremstilling af baade de ældre og nyere Vulkanudbrud i denne Del af Island. Jeg anser det for min Pligt her at omtale med særdeles Paaskjæmelse den Utrættelighed og Dygtighed, hvormed han assisterede mig paa Reisen, ofte under yderst vanskelige Forhold, hvilket navnlig var Til-